

مروری بر نرم افزارهای حدیثی

اشاره

استفاده بهینه از آثار به جای مانده از پیشینیان و بهره‌مندی مطلوب از دستاوردهای علمی نویسندگان معاصر، همواره مورد توجه دانش پژوهان بوده و هست. آنچه این مسیر را هموار می‌سازد و محققان و اندیشمندان را در بهره‌گیری بهتر از وقت و امکانات موجود یاری می‌رساند، اطلاع‌رسانی صحیح و ارائه محصولات نوین فناوری در حوزه علم و فرهنگ می‌باشد.

در این مقاله نیز به معرفی مهم‌ترین نرم افزارهای موجود در زمینه حدیث می‌پردازیم و به طور اجمال با محتوا و قابلیت‌های این برنامه‌ها آشنا می‌شویم. چنانچه علاقه‌مند به تحقیق در این باره هستید، این مقاله به شما کمک خواهد کرد تا به کمک برنامه‌های موجود به ساماندهی مطالعات و پژوهش‌های خود اقدام نمایید و برگسترده‌گی و ارزش تحقیقات خویش بیفزایید.

نور ۲. جامع الأحادیث

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

این برنامه، ۱۸۷ عنوان از مهم‌ترین کتب مربوط به احادیث اهل‌بیت (ع) را در ۴۴۲ جلد در خود جای داده است که در آن، ۷۶ مجلد از کتاب‌های روایی با اعراب کامل ارائه شده است. برقراری ارتباط دو سویه میان متن و فهرست، جستجو در آیات قرآن کریم، مقایسه متن‌ها با یکدیگر، ارتباط آیات با احادیث و همچنین جستجو در احادیث به روش‌های گوناگون، از امکانات مهم این لوح فشرده می‌باشد.

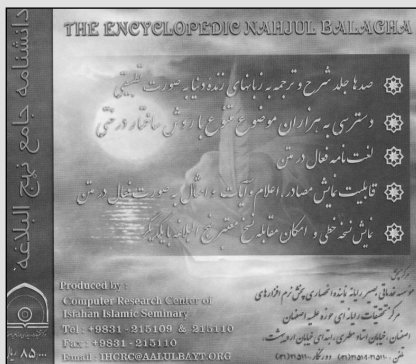
وجود چهار محیط مستقل کاربری، قابلیت دامنه محیطی و نیز امکان جستجو در محدوده خاص، مسیر پژوهش را برای کاربران هموار ساخته و حوزه تحقیق را به شکل مطلوبی سامان داده است. امکان استفاده از سه لغت‌نامه: کتاب‌العین، لسان‌العرب و مجمع‌البحرین کاربران را در دستیابی به لغات نامأنوس یاری می‌رساند و ابزارهای متنوع پژوهشی مانند: علامت‌گذاری، نمایه بر متن، حاشیه‌نویسی و رنگی کردن مسیر تحقیق را هموار نموده است. ضمن اینکه در بخش «کتاب‌نامه» اطلاعات مفیدی در باره کتب

جستجو در متن و فهرست، ویژگی فهرست‌سازی، فهرست‌های متنوع و کارآمد، مقایسه میان دو متن متفاوت و نیز پژوهش فعال از قابلیت‌های مهم این لوح فشرده محسوب می‌گردد. همچنین کاربر می‌تواند به سه طریق: دامنه کتابی، دامنه مؤلفی و دامنه محیطی، حوزه تحقیقی خود در کتب را محدود نماید و از امکانات متنوع پژوهش، بهره‌های ارزشمند و راهگشایی را در مسیر کار با برنامه ببرد.

دانش‌نامه جامع نهج البلاغه

مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان

در این برنامه رایانه‌ای، ۲۰۵ جلد کتاب در مورد نهج البلاغه همراه ۱۶۰۰۰ موضوع

به صورت ساختار درختی گنجانده شده است. نمایش متن آیات قرآن کریم به همراه ترتیل، احادیث نبوی، امثال و حکم، شخصیت‌ها،

نسخه بدل، سندها و مصادر و نیز ترجمه‌هایی به زبان: فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی، اسپانیایی و اردو از قابلیت‌های مهم این دانش‌نامه به شمار می‌آید. از دیگر امکانات برنامه، ارائه لغت‌نامه با ترجمه فارسی و عربی شامل بیش از ۵۰۰۰ لغت و معجم المفهرس نهج البلاغه می‌باشد.

دانش‌نامه نهج البلاغه در محیط کاربری سه زبانه: فارسی، عربی و انگلیسی قابل اجراست و در تمامی ویندوزها نصب می‌شود.

میزان الحکمة

مؤسسه تحقیقاتی دارالحديث

در نرم‌افزار میزان الحکمة، ۲۳۰۰۰ حدیث از کلمات گهربار چهارده معصوم (ع) به همراه مأخذ آنها در ۴۰۰۰ موضوع اجتماعی، سیاسی، اخلاقی و تاریخی جمع‌آوری شده است.

معجم الفاظ میزان الحکمة، خوشنویسی بیش از ۲۰۰۰ آیه شریفه به همراه ترتیل آیات، و ترجمه به ۸ زبان زنده دنیا از قابلیت‌های این لوح فشرده می‌باشد. ارائه تصاویری دیدنی از اماکن متبرکه اسلامی بر جذابیت فضای برنامه افزوده است.

معجم علوم اسلامی

دفتر مطالعات و تحقیقات علوم اسلامی

این لوح فشرده، حاوی شش برنامه مستقل در زمینه شش رشته اصلی علوم اسلامی (فقه، حدیث، تفسیر و علوم قرآنی، علوم عقلی، کلام و ادیان، تاریخ) می‌باشد. یکی از برنامه‌های مستقل این نرم‌افزار، حدیث است که طی دو قسمت: احادیث اهل‌البیت (ع) و احادیث اهل‌السنه ارائه گردیده است.

در مجموعه «معجم علوم اسلامی»، اطلاعات مربوط به متون کتب

بزرگ‌ترین کتابخانه احادیث اهل بیت علیهم السلام

۱۸۷ عنوان کتاب در ۴۴۲ جلد از ۹۰ مؤلف

- متن با اعراب
- آیات در احادیث
- ارتباط متن با لغت‌نامه
- حاشیه نویسی
- نمایه بر متن
- رنگی کردن متن
- فهرست‌سازی
- جستجوی پیشرفته
- دامنه‌های پیشرفته

قرآن شامل: کتب اربعه، کتب هشده جالی

نهج البلاغه وسایل الشیعه بحار الانوار

کتابخانه سحابیه مستدرک الوسایل و منابع بحار الانوار

مداقل نیازمندیها:

پنتیوم ۱۲۰ MHz حافظه ۳۲ MB درایو ۲۴X سیستم عامل ویندوز ۹۵

دقت صفحه نمایش ۶۰۰ x ۸۰۰ رنگ ۱۶ bit

تلفن مرکز پیش: ۷۳۵۱۴۵ (در تهران)

دورنگار: ۷۴۳۵۰۱ تلفن دفتر تهران: ۸۳۵۲۸۹

www.noorsoft.org info@noorsoft.org

برنامه و شرح حال نویسندگان آنها قابل دسترس می‌باشد.

منهج النور - دانش‌نامه علوی

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

منهج‌النور با در برداشتن ۱۱۰ عنوان کتاب در بیش از ۲۸۰ جلد در باره نهج البلاغه و غرر الحکم، بزرگ‌ترین دائرة المعارف رایانه‌ای سخنان امام علی (ع) به شمار می‌رود. به طور کلی، این برنامه شامل: ۳۳ عنوان شرح و تعلیقه در ۱۶۳ جلد به زبان‌های فارسی و عربی، ۲۶ ترجمه به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسوی به همراه ۷ شرح و ترجمه منظوم می‌باشد. ضمن اینکه متن نهج البلاغه براساس پنج نسخه معتبر به نمایش گذاشته شده و کاربر می‌تواند از قرائت کامل متن نهج البلاغه فیض الاسلام بهره‌مند شود.

الکتب المتقدمة، المعجم المفهرس لالفاظ احاديث كتاب الوافي و المعجم المفهرس لالفاظ احاديث كتاب التوحيد نیز در مؤسسه نشر حديث اهل البيت(ع) در حال آماده‌سازی و تدوين می‌باشد.

حکمت

مؤسسه تحقیقاتی امام رضا(ع)

«حکمت»، فرهنگ موضوعی و لفظی نهج البلاغه است که شامل ۹۸۴۲ موضوع استخراج شده از سخنان علی(ع) است. ارائه فهرست موضوعات به شکل درختی، امکان دسترسی به ترجمه عربی و فارسی به صورت همزمان و نیز قابلیت جستجوی لفظی و موضوعی در ترجمه فارسی از ویژگی‌های این برنامه محسوب

می‌گردد.

در بخش ضمیمه این نرم‌افزار، فهرست ۳۸۰ کتاب در باره حضرت علی(ع) با مشخصات کامل، فهرست ۲۳۵۸ موضوع به همراه کتابی که موضوع از آن برداشت شده با نشانی کامل و همچنین فهرست اسامی نویسندگان موجود در این بخش با معرفی کتب، ناشران و موضوعات آن کتاب‌ها ارائه گشته و در نسخه ویژه این برنامه از امکانات صوتی و تصویری نیز بهره لازم برده شده است.

اهل بیت(ع)

مركز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی

در تدوین این برنامه، تمام منابع اسلامی - اعم از شیعی و غیر شیعی - از قرن اول هجری قمری به بعد در قالب ۱۹ سرعنوان و ۱۸۰۰ موضوع مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است. برخی از بخش‌های نوزده‌گانه برنامه عبارت‌اند از: ولایت، امامت، معجزه، علوم ائمه(ع)، مذاهب عصر ائمه(ع)، سیاست و اجتماع، علوم و ادبیات عصر ائمه، حکومت اسلامی ائمه و قرآن، احادیث، مهدویت، اخلاق و ارزش‌ها. فهرست تمام کتب موجود در برنامه با مشخصات کامل، جستجو از طریق اسامی ائمه(ع) و برخی از پیامبران و نیز جستجوی ترکیبی، از جمله امکانات مهم این لوح فشرده می‌باشد. ضمن اینکه گزارش اطلاعاتی ارزشمند در مورد سیستم و برنامه در معرض استفاده کاربر قرار داد.

از سه طریق برای محققان قابل پردازش است:

اول، انتخاب موضوعات و دسترسی به اطلاعات مرتبط با موضوع انتخابی در یک یا چند کتاب. دوم، گزینش فهرست کتب به منظور دستیابی به اطلاعات مربوط به عنوان فهرست انتخابی در یک کتاب. سوم، از طریق انتخاب یک یا چند واژه.

قلم

مركز تحقیقات دارالحدیث

نرم‌افزار قلم، بستر مناسبی را برای تحقیق در فهرست‌نامه‌های نسخ خطی فراهم آورده است. در بخش مشخصات کتاب، اطلاعات ارزشمندی در باره شناسنامه کامل هر کتاب و احیاناً شروع و کتب مرتبط با آن ارائه شده است و در بخش مشخصات نسخه‌ها، نسخ مختلف کتاب در کتابخانه‌ها معرفی گردیده و اطلاعاتی مانند: شماره نسخه، برخی از مباحث موجود در نسخه، آغاز و انجام آن و زمان و مکان کتابت نسخ در دسترس قرار دارد.

یکی از قابلیت‌های کارآمد این برنامه، وجود فهرست‌های متنوع: کتب، مؤلفان، کاتبان، آغاز کتب، مآخذ، کتابخانه‌ها، نسخه‌ها و موضوعات است که هر فهرست مطالب مفیدی را در اختیار پژوهشگران می‌گذارد. از جمله ویژگی‌های مشترک این فهرست‌ها این است که براساس حروف الفبا مرتب شده‌اند و کاربر می‌تواند به متن انتخابی دست یابد و مجموعه فهرست‌ها و گزارش‌های اخذ شده را ذخیره نموده، به محیط زرنگار انتقال دهد و به ویرایش و صفحه‌آرایی مطالب بپردازد.

فهرست نسخه‌ها که از کارآمدترین بخش‌های برنامه است، بر اساس دو فهرست: نام کتاب و تاریخ کتابت تنظیم گردیده است که با استفاده از این امکان می‌توان قدیمی‌ترین نسخه‌های موجود را مشاهده و بررسی کرد.

گفتنی است که به منظور پژوهش در متون برنامه، دو نوع جستجو در اختیار کاربر می‌باشد: جستجوی عام که در آن، کلمه یا عبارت دلخواه به یکباره در چند مشخصه از مشخصات کتاب و نسخه مورد جستجو قرار می‌گیرد. دوم، جستجوی ترکیبی که با استفاده از آن، ابتدا مشخصات مورد نظر دریافت می‌شوند و آنگاه به صورت ترکیبی بازایی خواهند شد. در این نوع از جستجو امکانات بسیار راهگشایی ارائه گردیده و امر تحقیق برای کاربران آسان شده است.

معاجم

مؤسسه نشر حدیث اهل البیت(ع)

مؤسسه یادشده تا کنون توانسته است برنامه نرم‌افزاری معجم‌های ذیل را تدوین نماید:

معجم الفاظ احادیث بحار الأنوار، معجم الفاظ احادیث وسائل الشیعة، معجم الفاظ احادیث مستدرک الوسائل، معجم الفاظ احادیث کتب اربعه و معجم الفاظ مداخل احادیث شیعه.

«معاجم» علاوه بر قابلیت‌های معمول در هر برنامه، دارای امکانات پژوهشی و جستجو از طریق: عبارت، لغت و ریشه؛ ترکیب عطفی و فصلی؛ جستجو بر مبنای قائل حدیث و جستجو از طریق کتاب، جلد و صفحه خاص. مشاهده پاسخ اجمالی و دریافت جواب تفصیلی و مطالعه متن کتاب از دیگر قابلیت‌های موجود در برنامه است.

گفتنی است که نرم‌افزارهای: «المعجم المفهرس لالفاظ احادیث

ترجمه‌های بحار الأنوار

ترجمه ۳۰ جلد از مجلدات بحار الأنوار علامه مجلسی به همراه متن عربی در این لوح فشرده ارائه شده است. برخی از کتب ترجمه شده در این برنامه عبارت‌اند از: ۵ جلد ترجمه کامل کتاب امامت (از مجلد ۲۳ تا ۲۷)؛ ترجمه کامل تاریخ حضرت زهرا(س)، امام حسن(ع)، امام حسین(ع)، امام سجاد(ع) و امام موسی کاظم(ع) هر کدام یک جلد؛ ۳ جلد ترجمه مهدویت و ۱۰ جلد ترجمه کتاب السماء و العالم.

پژوهشگر در این نرم‌افزار می‌تواند از امکان رؤیت همزمان متن عربی و فارسی بهره‌مند شود و به کمک قابلیت جستجو به پژوهش در کتب موجود بپردازد. علاوه بر این، فیلمی از مقبره علامه مجلسی(ره) به همراه ساعت‌ها فیلم و ده‌ها سخنرانی از بزرگان در مورد مسائل مذهبی و نیز تصاویر متنوع گرافیکی در برنامه گنجانده شده است.

امام مهدی(ع)

مرکز معجم فقهی حضرت آیه‌الله گلپایگانی(ره)

محتوای این برنامه مشتمل است بر: آیات قرآن کریم، احادیث نهج البلاغه، صحیفه سجادیه، معجم احادیث امام مهدی(ع)، کمال‌الدین شیخ صدوق، کتاب الغیبه شیخ طوسی، کفایة الأثر خزّاز قمی، اخبار و احکام شرعی مربوط به حضور و غیبت آن حضرت. در این مجموعه، می‌توان با جستجو از طریق ۵۳ موضوع اصلی و

صدها موضوع فرعی به متن حدیث همراه ترجمه فارسی آن دست یافت و با مشاهده متن حدیث به کلیه منابعی که در آنها این روایت ذکر شده، نایل آمد. ذکر مأخذ متعدد برای یک حدیث، نشان از تلاش محققانه تهیه‌کنندگان این برنامه دارد.

الایات الواردة فی الاحادیث الشریفة

مرکز کامپیوتری واحد تحقیقات اسلامی بنیاد بعثت

این نرم‌افزار کارآمد، مرجع نسبتاً کاملی برای شناسایی احادیث تفسیر کننده آیات قرآن کریم می‌باشد. اطلاعات این برنامه از

احادیث تفسیری بیش از ۲۰۰ اثر از مصادر اولیه و از کتب غیر تفسیری شیعه و اهل سنت استخراج گردیده است.

دسترسی به تمامی احادیثی که ذیل آیه‌ای خاص روایت شده همراه با جستجو در احادیث مرتبط با آیات و روایات تفسیری یک کتاب مورد نظر، از قابلیت‌های

کاربردی این لوح فشرده به شمار می‌آید. کاربر با دادن نام معصوم خاص می‌تواند به مصادر و آیات تفسیر شده دسترسی پیدا کند و این امکان را داراست که تا به اضافه نمودن و یا اصلاح نشان‌های جدید احادیث اقدام نماید. گفتنی است

که این برنامه، قابلیت اجرا در سیستم‌های رایانه‌ای ساده با حداقل امکانات را دارد و حجم کم، اما مفید آن از ویژگی‌های خوب این نرم‌افزار محسوب می‌گردد.

بشری (۲)

دفتر تحقیقات یاسین رایانه

«بشری» فرهنگ واژگان و مفاهیم نهج البلاغه است که در آن متن نهج البلاغه با اعراب کامل و ترجمه دکتر شهیدی با ۱۶۱۳ تعلیقه و پاورقی از ایشان به همراه فهرست کلمات و نیز قابلیت جستجو به وسیله کلمه و عبارت ارائه شده و محقق از طریق: واژگان، مفاهیم، آیات، احادیث، اشعار و نام‌ها توان دسترسی به متن را دارد. همچنین وجود مقالاتی در باره شخصت حضرت علی(ع)، یازده عنوان مقاله در مورد نهج البلاغه و شرح حال سید رضی(ره) بر ارزشمندی بشری افزوده است. ضمن اینکه کاربر می‌تواند از آوای دعای کمیل، حدیث کساء و چندین توشیح و مدیحه و مرثیه در خصوص امیر مؤمنان(ع) و نیز تصاویری زیبا و جذاب بهره‌مندی لازم را ببرد.

کتابخانه امام مهدی(ع)

شرکت حدیث‌نما

مجموعه‌ای از کتب حدیثی به زبان فارسی و عربی در خصوص مهدویت، مانند: مجلدات مربوط به حضرت مهدی(ع) از بحار الأنوار همراه ترجمه، بخش مهدویت اعیان الشیعه مانند غیبت نعمانی و غیبت شیخ طوسی، جنة المأوی اثر محدث نوری برگرفته از متن فارسی نجم الثاقب، و نیز الملاحم و الفتن سید بن طاووس در این نرم‌افزار عرضه گردیده و دسترسی به متن کتاب‌ها از طریق ۵۱ سرفصل موضوعی پیشنهادی ممکن شده است. دسترسی به کتب حدیثی فارسی از دیگر امکانات این برنامه می‌باشد که از جمله آن کتاب‌ها می‌توان به: دارالسلام عراقی، اثبات الهداة مجلد ششم، نجم الثاقب، ترجمه کتاب «الحجة فی ما نزل فی القائم الحجة»، اثر سید هاشم بحرانی، کفایة المهتدی میر لوحی، ترجمه غایة الحرام و مهدی منتظر در نهج البلاغه اشاره کرد. امکان چاپ و ذخیره‌سازی و نیز گنجینه‌ای از تصاویر گوناگون (کتاب و عکس) در باره امام مهدی(ع) در این برنامه وجود دارد.

دشنه اندک از بحر البلاغ

ترجمه تصویری قرآن کریم با استفاده از تصاویر ثابت و متحرک هدف اصلی سلسله نرم افزارهای بصائر است. بصائر آنکه با موضوع آیات و نتمهای الهی به سه زبان (فارسی، عربی، انگلیسی) ارائه می شود، اولین حاصل این تلاش است. احادیث اهل بیت (علیهم السلام) در تفسیر این سوره سبب آیه انتقایی و نکات علمی پیرامون شکفتن های خلقت در محیطی زیبا به همراه صوت و تصویر و انیمیشن از امکانات این نرم افزار است. عناوین دیگر این سلسله نرم افزارها در دست پژوهش و تولید است.

مؤسسه تحقیقاتی امام رضا (ع) - مرکز تحقیقات دین و زندگی - مشهد
تلفن: ۰۵۱-۶۱۵۱۰۰۱۱ - ۰۵۱-۶۱۵۱۱۱۱۱ - ۰۵۱-۶۱۵۱۱۱۱۱۱
پست الکترونیک: info@tq.ac.ir

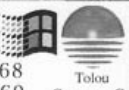
تیر هزار مرکز

Copyright © 2000 by TQ. All rights reserved.
Omidkhani St, Ceted Mahalabay Ave, Mahalabay
Islamic Republic of Iran.
Tel: +9811-216110, 216111 FAX: +9811-216111
Email: TQ@AULIAYONG

6355-19-6

مؤسسه تحقیقاتی امام
تلفن: ۰۵۱-۶۱۵۱۱۱۱۱
پست الکترونیک: info@tq.ac.ir

ولاء

دفتر تحقیقات یاسین رایانه

در این نرم افزار، ۵۶۰ حدیث اخلاقی از حضرات معصومین (ع) (۴۰ حدیث از هر معصوم) به صورت صوتی و تصویری همراه فهرست موضوعات ارائه شده است.

پژوهشگر می تواند با دسترسی آسان به موضوعات مورد نظر و انتخاب نام هر یک از معصومین (ع)، از نمایش تمامی اطلاعات مربوط به آن بزرگواران همچون: احادیث، ادعیه، زیارات و فیلم بهره مند شود.

گفتنی است که چهارده قطعه فیلم از مشاهده شریفه ائمه اطهار (ع) به همراه مدایحی چند، در این برنامه ارائه گردیده و کاربر قادر است از قابلیت های چون: زیارت جامعه کبیره، زیارت عاشورا، وارث، امین الله، زیارت مفصل حضرت زهرا (س)، چهارده زیارت خلاصه و کوتاه برای هر یک از چهارده معصوم (ع)، ادعیه کمیل، توسل، فرج و ایام همراه متن، ترجمه، صوت و تصویر زیبا استفاده لازم را ببرد.

عترت (در ۱۴ لوح فشرده)

مؤسسه تحقیقاتی امام رضا (ع)

این مجموعه نفیس که شامل ۱۴ لوح فشرده می باشد، هر یک ویژه یک معصوم است و در برگیرنده هزاران حدیث، کلمات قصار، سخنان ارزشمند و زندگی نامه کامل چهارده معصوم (ع) است. در این برنامه، قابلیت جستجوی موضوعی و لفظی به زبان های

مختلف مسیر پژوهش را برای محققان هموار نموده و کاربر می تواند از امکان چاپ استفاده لازم را ببرد. ضمن اینکه وجود امکاناتی مانند: پرسش و پاسخ، تصاویر و فیلم های متناسب با هر یک از معصومین (ع)، اشعار، مدایح و مراثی به همراه صوت و تصویر بر کارآمدی و جذابیت برنامه افزوده است.

چهارده معصوم (ع)

شرکت میثاق مؤمنین

نرم افزار چهارده معصوم (ع)، دائرة المعارف کاملی از روایات گهربار معصومین با ترجمه فارسی است که از منابع مختلف شیعی و سنی استخراج شده و به صورت موضوعی بر طبق حروف الفبا در دسترس قرار دارد.

اصول کافی، بحار الأنوار، الاحتجاج، صحیفه سجادیه، نهج البلاغه، نهج الفصاحة، تحف العقول، جامع احادیث الشیعه، الخصال و مستند الامام الجواد (ع) از مهم ترین منابع این دائرة المعارف است.

همچنین در این برنامه، امکان جستجو و چاپ، زندگی نامه و بانک اطلاعات عمومی چهارده معصوم (ع) به همراه مدایح و مراثی، فیلم و سرگرمی های آموزنده برای کودکان و نوجوانان گنجانده شده است.

حدیث نما

محتوای «حدیث نما» شامل ده ها جلد کتاب حدیثی می باشد که

نرم افزارهای حدیثی اهل سنت

البيان

شرکت صخر

این برنامه که به نام «مختصر الحدیث الشریف» معروف است به چهار زبان: عربی، انگلیسی، مالزیایی و ترکی تهیه شده است و محتوای آن مشتمل بر ۱۷۰۰ روایت است که امام بخاری و مسلم در کتب صحیح خود نقل نموده‌اند.

«البيان» شامل چهار فهرست: آیات قرآنی، احادیث قدسی، فهرست اعلام و اشعار می‌باشد و در بردارنده چهارده موضوع اصلی است که بیش از ۳۷۰۰ موضوع فرعی از آن پدید آمده است. در این لوح فشرده، امکان جستجو از راه‌های مختلفی چون: کلمه مفرد، کلمه مرکب، ریشه و مشتق، مفردات پشت سرهم و مرتب، مفردات پراکنده مرتب، مفردات پراکنده غیر مرتب و همچنین جستجوی موضوعی برای کاربر فراهم آمده تا امر پژوهش به شکل مطلوبی سامان بخشد.

به منظور ایجاد تنوع و سرگرمی، بخش مسابقات نیز در برنامه ارائه شده که به وسیله آن می‌توان در زمینه علم مصطلح حدیث، فضایل صحابه، مسائل فقهی و حفظ حدیث اقدام به برگزاری مسابقه نمود.

برخی از آنها عبارت‌اند از: اثبات الوصیة، عدة الداعی، روضة الکافی، مکارم الاخلاق، تحف العقول، توحید مفضل، امالی شیخ مفید، کامل الزیارات، جامع الأخبار، قصص الانبیاء جزائری، ترجمة صحیفه سجادیه، ترجمة کشف الیقین علامه حلی، ترجمة کنز الفوائد، ترجمة نفحات الالهوت محقق کرکی، ترجمه مقتل ابو محتف، غرر الحکم و بشارت المصطفی.

در این لوح فشرده قابلیت جستجو در کتب و چاپ مطالب دلخواه ارائه شده و کاربر می‌تواند به پژوهش در متون حدیثی بپردازد. همچنین به منظور استفاده بهتر از برنامه چندین ساعت سخنرانی در باره معارف اسلامی در دسترس قرار دارد.

ارمغان نور

سازمان کامپیوتر نور وابسته به مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

این لوح فشرده، حاوی ۳ برنامه جداگانه است که مهم‌ترین آنها «نور ولایت» می‌باشد. این برنامه مشتمل بر ۲۰۰۰ روایت از مولای متقیان، علی(ع) است که از کتاب «غرر الحکم و درر الکلم» گزینش شده‌اند. به منظور استفاده گسترده‌تر کاربران از سخنان گهربار آن حضرت، ترجمة فارسی احادیث نیز به همراه متن عربی ارائه گردیده است و پژوهشگر می‌تواند به چهار روش: موضوعی، واژه‌ای، ترجمة فارسی و متن روایت به جستجو در احادیث موجود بپردازد. علاوه براین، امکان تغییر موضوع‌ها و درج موضوع جدید و انتساب روایت به موضوع برای کاربر فراهم شده است.

الحديث الشريف

المكتبة

موسوعة الحديث الشريف

شرکت صخر

این مجموعه که به عنوان «کتب تسعه»، معروف است، امکان دسترسی به ۶۲۰۰۰ حدیث از کتب نه‌گانه حدیثی اهل سنت را فراهم می‌نماید؛ صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ترمذی، سنن نسایی، سنن ابی داود، سنن ابن ماجه، مسند احمد، موطأ مالک و سنن دارمی.

موسوعة حاضر، ضمن ارائه متن کامل احادیث کتب مذکور، معانی لغات مشکل احادیث و جرح و تعدیل روایت و نیز

موضوعات استخراج شده از احادیث را در

دسترس قرار می‌دهد. کاربر می‌تواند با استفاده از

جستجوهای گوناگون از طریق: روایت، مفردات احادیث،

معاجم الفاظ، الفاظ مشکل و مبهمات حدیث، منابع و مصادر و

همچنین از طریق جستجو در بیش از ۸۰۰۰ موضوع فرعی به

تحقیق در کتب نه‌گانه بپردازد.

پس از انتخاب حدیث مورد نظر، متن کامل روایت در معرض دید

کاربر واقع می‌شود و امکاناتی همچون: قرآن، معانی، روایت، تحلیل،

موضوع حدیث، اطراف الحدیث، جامع المتن، سند و چاپ در اختیار

پژوهشگر قرار می‌گیرد.

عرضه شکل به جای نوشتار و استفاده مناسب از رنگ، ارائه متن

کامل حدیث به همراه اعراب و قرائت آیات موجود در روایات با

صوت دلنشین از جمله قابلیت‌های مفیدی است که کار با برنامه را

برای کاربران آسان و دلپذیر می‌سازد.

الموسوعة الذهبية للحديث النبوي الشريف و علومه

مرکز التراث لأبحاث الحاسب الالى

این دائرة المعارف راوی، به شکل مطلوبی احادیث شریف و علوم

حدیثی را به کار گرفته و شامل ۲۰۰/۰۰۰ نص مسند و بیش از

۱۵۰/۰۰۰ شرح حال راویان حدیث می‌باشد.

ارتباط احادیث برنامه با شروح حدیثی و نیز تعیین وضعیت سندی

بیش از ۸۰/۰۰۰ روایت از جمله ویژگی‌های این نرم‌افزار محسوب

می‌گردد و از نظر فراگیری بخش‌های مختلف احادیث، بزرگ‌ترین

موسوعه به شمار می‌رود.

ارائه نشانی متن انتخابی؛ یعنی شماره جلد، صفحه و حدیث،

پژوهشگر را در شناسایی متن یاری می‌رساند و او می‌تواند به کمک

قابلیت‌های متنوع پژوهشی تحقیق خویش را سامان بخشد.

صفوة الأحادیث

صفوة الأحادیث، مجموعه‌ای از احادیث صحیحه است که به سه

زبان: عربی، انگلیسی و فرانسوی عرضه شده است و به ارائه متن

کامل ریاض الصالحین اثر امام النووی، و شرح آن؛ یعنی نزهة

المتقین به همراه اعراب کامل کلمات، می‌پردازد. نمایش متن

احادیث از طریق اسم باب، اسم کتاب و شماره حدیث امکان‌پذیر

بوده، همچنین کاربر می‌تواند به فهرست احادیث قدسی دست یابد.

از دیگر امکانات برنامه، نمایش فهرست ابواب شامل بیش از ۸۰

باب است که در ذیل هر کدام، مجموعه‌ای از احادیث مربوطه به

همراه امکان انتقال بین احادیث در دسترس قرار دارد و قابلیت

قرائت تمام روایات کتاب «الأربعون النووية»، به کاربران امکان

می‌دهد تا از تلفظ صحیح احادیث اطلاع یابند.

جستجوی لفظی دقیق و سریع در کلمه و حالات مختلف آن از

ویژگی‌های مهم این برنامه به شمار می‌رود و پژوهشگر قادر است

به وسیله دامنه جستجو، حوزه پژوهش خود را در تمام احادیث یا

احادیث قدسی تعیین کند و به کمک قابلیت آشکار ساختن اعراب

کلمات یا پنهان داشتن آنها، متن نمایشی را متمایز نماید.

مكتبة الأجزاء الحديثية

مرکز التراث لأبحاث الحاسب الالى

این برنامه، کتابخانه‌ای مختص به مجلدات حدیثی است که شامل

۱۸۴ عنوان مرجع مهم می‌باشد و پژوهشگر علوم حدیث، بی‌نیاز از

آنها نیست. جستجو در متون از طریق کلمه یا عده‌ای از کلمات در

شرایط مختلف از قابلیت‌های کارآمد این نرم‌افزار است و کاربر

می‌تواند در قسمت‌های گوناگون متن به امر حاشیه‌نویسی مبادرت

ورزد.

همچنین، قابلیت دستیابی به جلد و صفحه مورد نظر از کتب برنامه

به همراه امکان ذخیره‌سازی و چاپ مطالب دلخواه برای کاربران

وجود دارد. گفتنی است محتوای این کتابخانه حدیثی در سه بخش:

الأجزاء الموضوعية، المجالس و الفوائد و نحوه‌ها، و أجزاء ابن ابی

الدنيا ارائه گردیده است.

جامع الأصول فی أحادیث الرسول

مجموعه خليفة للكمبيوتر . مصر

محتوای این نرم‌افزار شامل حدود ۴۵۰۰۰ روایت از احادیث صحیحه

رسول اکرم(ص) به همراه ۶۰ کتاب دیگر است که کاربر قادر است

از طرق مختلفی چون: یک کلمه، چند کلمه، جمله، اجزای حدیث،

سند حدیث، شماره حدیث و الفاظ مشکل به جستجو در متون برنامه

اقدام نماید.

یکی دیگر از امکانات موجود در این لوح فشرده آن است که

پژوهشگر می‌تواند به شرح حال هر یک از ملانکه، پیامبران، صحابه

و هر شخصیتی که در کتاب جامع الاصول ارائه شده، دست یابد.

قابلیت ذخیره‌سازی، یادداشت، و یا چاپ مطالب پژوهشی این

توانایی را به کاربر می‌دهد تا در صورت لزوم به حفظ و نگهداری

حاصل تحقیق خود و یا استفاده بهینه از آن مبادرت ورزد.

المكتبة الألفية للسنة النبوية

مرکز التراث لأبحاث الحاسب الالى

محتوای این لوح فشرده که از بزرگ‌ترین برنامه‌های علوم اسلامی

اهل سنت به شمار می‌رود، شامل ۴۰۰/۰۰۰ روایت مسند و ۳۰۰/۰۰۰

شرح حال راویان و بیش از ۱۰۰/۰۰۰ احکام فقهی استخراج شده از

احادیث می‌باشد. برخی از مهم‌ترین کتب مربوط به حدیث و شروح

حدیثی و علوم حدیث در این برنامه عبارت‌اند از: الکتب التسعة،

مصنف عبدالرزاق، مصنف ابن ابی شیبة، معاجم الطبرانی الثلاثة

پخشهایی از زندگی رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی.
۲۵ داستان مصور از زندگی پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم به همراه صدا
به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی
۳۳۰ حدیث از رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
همراه ترجمه آنها به فارسی و انگلیسی
بررسی تاریخ اسلام و وقایع مربوط به آن
دسترسی آسان به متن احادیث از طریق جستجوی موضوعی و لفظی
کتابشناسی کتابهای مربوط به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم به همراه جستجوی
کامل به ۳ زبان فارسی، عربی و انگلیسی
سیری در مفاتیح الجنان و قرآنت کامل دعای توسل
و زیارت پیغمبر و ترجمه به زبانهای فارسی و انگلیسی
پرستش و پایش دربارۀ زندگی رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
نوحه و سرودهای اسلامی، به همراه تصاویر اماکن مشرف
۲۵ قطعه فیلم از زندگی پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و اماکن مقدس
اسلامی به ۳ زبان فارسی، عربی و انگلیسی
بهره‌گیری از سرگرمی‌های متنوع و آموزنده

استفاده بهتر از برنامه کمک می‌رساند و کاربر به وسیله امکان دامنه می‌تواند حوزه پژوهش خود را در مباحث دلخواه محدود سازد. ویژگی فنی برنامه آن است که همه بخش‌های مختلف برنامه در ارتباط با یکدیگر و در کنار هم عمل می‌کنند.

مکتبه الحدیث الشریف (۲)

شرکتہ العریس للکمپیوتر - لبنان

این نرم‌افزار، گام نخست برای تهیه «الموسوعة الشاملة للسنة النبوية» می‌باشد که اطلاعات بیش از ۲۰۰ مجلد از متون حدیثی، شرح کتب حدیثی، کتاب‌های رجالی، فرهنگ لغت و معاجم را در خود جای داده است.

موسوعة الأحادیث الضعیفة و الموضوعیة

مرکز التراث لأبحاث الحاسپ الالی

این موسوعه مشتمل بر بیش از ۷۰/۰۰۰ حدیث است که علما به ضعف یا جعلی بودن آنها حکم کرده‌اند. متون ارائه شده در برنامه از کتب خاص این‌گونه احادیث جمع‌آوری شده است. این نرم‌افزار زیر نظر علمی مکتبه الاسلامیة در اردن و به وسیله مرکز التراث تهیه گردیده و امکانات عده‌ای را در بردارد؛ جستجو از طریق یک کلمه یا عده‌ای از کلمات، چاپ و ذخیره مطالب از قابلیت‌های این لوح فشرده به شمار می‌رود. همچنین به منظور هموار ساختن مسیر تحقیق و استفاده مطلوب از وقت، مجموعه‌ای نفیس از کتب و معانی لغات دشوار در اختیار کاربران قرار گرفته است.

مسند عائشة، السنة لابن حنبل، فتح الباری، شرح مسلم للنووی، التمهید لابن عبد البر، شرح سنن ابن ماجه، شرح الزرقانی، غریب الحدیث لابن سلام، النهایة فی غریب الأثر، الکفایة فی علم الدرایة، معرفة علوم الروایة و الجامع لأخلاق الراوی.

همچنین در این نرم‌افزار، پنج عنوان لغت‌نامه گنجانده شده تا پژوهشگران به راحتی شرح لغات مشکل را در آن بیابند و مسیر تحقیق خود را هموار نمایند. امکان جستجوی سریع در متون برنامه از دیگر ویژگی‌های مهم برنامه به شمار می‌رود. ضمن اینکه کاربر می‌تواند با استفاده از قابلیت چاپ به مطالب مورد نظر دست یابد.

کنز العمال

مؤسسه تحقیقاتی دارالحدیث

کنز‌العمال، تألیف حسام‌الدین هندی، بزرگ‌ترین موسوعه حدیث نبوی است که در برگیرنده تمام صحاح سته و بیش از ۳۰ کتاب مهم، مانند: مستدرک، مصنّفات عبدالرزاق و ابن ابی شیبه و معجم‌های طبرانی می‌باشد. علاوه بر این، کنز‌العمال دارای دسته‌بندی زیبا و منطقی در ارائه احادیث است، به گونه‌ای که فهرست آن را می‌توان یک تصنیف و معجم موضوعی مناسب برای تمام احادیث پیامبر اکرم (ص) دانست.

این نرم‌افزار متن احادیث کنز‌العمال را همراه سند روایت، مصدر، آیات قرآن و بیان مؤلف ارائه می‌کند و قابلیت‌های مطلوبی دارد؛ جستجوی ماده‌ای و مفردات احادیث، فهرست واژه‌ها و مشتقات آنها در کنار یکدیگر و نیز مشاهده و بررسی تقطیعات گوناگون از متن چند صفحه کتاب، در شمار این قابلیت‌هاست.

وجود پنج نوع جستجوی ساده و ترکیبی، پژوهندگان حدیثی را در